

Олеся Мандебура

ПОЗА ПОЛІТИКОЮ: СВІТ КУЛЬТУРИ І ДУХОВНОСТІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЗНАКОВИХ ПОДІЙ

Стаття присвячена аналізу категорії «знакова подія» в інформаційному просторі України. Аналіз масиву публікацій, що містять цей вислів, дозволяє вибудувати своєрідну ієрархію цінностей повсякденного життя українського соціуму. Висловлювання «знакова подія» є одиницею

наукового аналізу, тематичне поле аналізу – культурна та церковно-духовна сфери життя українського суспільства. Часові рамки дослідження – січень–лютий 2009 р. і січень–березень 2011 р.

Ключові слова: інформаційний простір, знакова подія, культурна сфера, церковно-духовне життя, обласна Україна.

O. Mandebura. Beyond of politics: the world of culture and spirituality through the prism of the significant events. This article analyzes the category of «significant event» in the mass media sphere of Ukraine. The analysis of the publications that contains this expression allows to build the hierarchy of everyday life's values in the Ukrainian society. The expression «significant event» is a unit of scientific analysis, thematic analysis – cultural and church-spiritual aspects of the Ukrainian society's life. The time frame of the study is January – March 2009 and January – March 2011.

Keywords: mass media sphere, a significant event, the cultural sphere, the church – spiritual life, regional Ukraine.

Події, що відбуваються у культурному та церковному житті українського суспільства, певною мірою знаходять своє відображення в інформаційному просторі України. І хоча вони не посідають перші місця в інформаційних новинневих повідомленнях, їх значення від того не зменшується. Перманентна нестабільність, у якій перебуває українське суспільство, впливає і на загальний стан української культури і духовності. Своєрідним показником може слугувати також і кількість повідомлень на культурну та церковно-духовну тематику у загальному українському інформаційному масиві. Аналіз відповідних подій може стати додатковим джерелом вивчення стану українського соціуму, його нагальних проблем і болючих точок.

Цікавим з погляду наукового пізнання видається також аналіз публікацій на задану тематику за своєрідними маркерами. Одним із таких маркерів є наявність у тексті публікації усталених вербальних формул, які загалом стабільно присутні в інформаційному просторі України. Однією з таких усталених формул є висловлювання «знакова подія». Його специфіка полягає в тому, що публікації з ним

характерні для всієї України і загалом для матеріалів з будь-якої сфери життя українського соціуму: суспільної, соціальної, політичної тощо. За допомогою вживання цього висловлювання підкреслюється значення події, її вага та актуальність.

Звісно, його використання до певної міри має суб'єктивний характер, і тому такі публікації не можуть бути проаналізовані без застережень. Утім, саму його наявність можна розглядати як своєрідну характерну рису сучасного українського медіа-дискурсу.

Аналіз масиву публікацій, що містять цей вислів, дозволяє вибудувати своєрідну ієрархію цінностей повсякденного життя українського соціуму. У них з усією повнотою розкриваються суспільні очікування, потреби, актуальні проблеми щоденного життя українського суспільства. Але, на відміну від, скажімо, суспільної чи політичної тематики, ці статті не відображають ані мінливість потреб українського соціуму, ані сталість ієрархії цінностей українського повсякдення.

Їх розгляд більшою мірою свідчить про моральний стан суспільства, про другорядну роль культури і духовності, їх неналежність до пріоритетних напрямів діяльності української влади протягом останніх принаймні майже чотирьох років.

Усі матеріали були знайдені пошуковою системою «МЕТА» за відповідним ключовим словосполученням. За 2009 рік було загалом опрацьовано 196 матеріалів, які містили висловлювання «знакова подія». Із них культурній галузі «належало» 13 подій, 9 з яких були присвячені культурним подіям року, що минув, – 2008. Церковно-духовна сфера представлена однією публікацією.

Пошук проводився за 2 місяці – січень та лютий. Вибір місяців не зумовлений ніякими критеріями вибірки і є довільним. Утім, у знайдених матеріалах спостерігається також наявність певної кількості публікацій із вказаним висловлюванням за 2008 рік, оскільки значна частина публікацій січня 2009 р. присвячена оцінці та аналізу року, що минув – 2008.

За 2011 рік було загалом проаналізовано 174 публікації із вказаним висловлюванням. Пошук проводився

впродовж 3 місяці: січень – березень. Вибір ще одного місяця для аналізу – березня – спричинений значним зменшенням кількості публікацій за попередні два місяці, які містили вираз «знакова подія». Знайденого матеріалу за перші два місяці 2011 р. було явно недостатньо для кількісного і, відповідно, змістовного його зіставлення з матеріалами 2009 р. І цей факт уже сам по собі може трактуватися як характерна відмінність 2011 року, а саме – різке зменшення кількості відповідних публікацій. Збільшення часової одиниці ще на 1 місяць дозволило більшменш урівняти у кількісному відношенні матеріал, який аналізувався.

Зібрані матеріали були тематично розподілені відповідно до різних сфер життя українського соціуму. Серед них чітко виділяються такі:

- культура;
- церковно-духовне життя;
- суспільство;
- соціальна сфера;
- політика;
- історія;
- спорт.

Отже, аналізовані публікації були відібрані із загального масиву знайдених матеріалів, які містять висловлювання «знакова подія». Із них до сфери культури належать 11 статей. Ще кілька містять характеристику «знаковий» у поєднанні з іншими іменниками – постать, твір тощо. Вони мають опосередковане відношення до культурної сфери і тому не були залучені до аналізу.

2011 р. спостерігалось помітне збільшення кількості публікацій на церковно-духовну тематику. Серед зібраних матеріалів таких статей було 6.

Змістовним і цікавим видається порівняння опублікованих матеріалів за роки, які «належать» кардинально різним політичним силам. У цьому випадку – це рік завершення каденції перебування на посаді Президента України Віктора Ющенка – 2009 та 2011 – другий рік керування країною нового Президента – Віктора Януковича.

Статті з культурної та церковно-духовної тематики мають свої особливості. Мета цієї статті – з'ясувати семантичне значення вербальної формули «знакова подія» у регіональному медіа-дискурсі за визначений проміжок часу щодо культурної та церковно-духовної сфер життя українського соціуму.

Отже, у пропонованій статті висловлювання «знакова подія» виступає як одиниця наукового значеннєвого аналізу, тематичне поле аналізу – культурна та церковно-духовна сфери життя українського суспільства. Оскільки під час наукового пошуку автоматично було знайдено матеріал за 2008 рік, його також видалося доцільним використати для зіставлення даних. При цьому виявилася ще одна цікава деталь. Так, за даними ЗМІ, у 2008 р. в Україні сталося загалом 20 знакових подій, які «пережили» кількадевенний період «знаковості» і перейшли у статусі знакових у 2009 рік.

Культурна сфера

Відповідно до знайдених публікацій, найбільша кількість подій у житті українського соціуму, визначених як знакові, відбувається у культурній сфері. Подані нижче події, що відбулися у культурному житті переважно регіональної України, у місцевих ЗМІ були ідентифіковані як знакові. Розглянемо їх детальніше по роках.

2008.

2008 р. на Івано-Франківщині відбулося кілька таких подій. Визначення першої з них належало меру міста В.Анушкевичусу. У своєму річному звіті про діяльність він виділив кілька подій, охарактеризованих ним як знакові. У сфері культури, на його думку, єдиною такою подією стало будівництво музейного комплексу та меморіалу з пам'ятником С. Бандері [1]. Інші виділені ним три події належали переважно до суспільної сфери. Жодна подія, яка стосувалася б здобутків у фінансово-економічному та медичному напрямі, такої оцінки у виступі міського голови не набула – всі вони мали відношення лише до результатів роботи у соціогуманітарній галузі.

Серед інших подій, що відбулися на Івано-Франківщині, статус знакової набули ще дві, обидві вони стосувалися одного з найстаріших провінційних театрів

України – Коломийського обласного театру, який відсвяткував своє 160-річчя. З цієї нагоди йому було надано статус академічного. У відповідній публікації на цю тему вказувалося: «Цій даті передували знакові події: колектив успішно пройшов міжнародну мистецьку атестацію на театральному фестивалі в шотландському Единбурзі. Невдовзі на дев'ятому Міжнародному фестивалі етнічних театрів національних меншин України, країн СНД та Карпатського Єврорегіону «Етно-діа-сфера» в Мукачевому містерія «Вій» за повістю Миколи Гоголя в їхньому виконанні стала лауреатом творчого конкурсу» [2]. В цьому випадку визначення є синонімом визнання на міжнародному рівні, отримання певних результатів.

На противагу меру Івано-Франківська, мер Харкова М. Добкін вживав висловлювання «знакова подія» для підкреслення успіхів діяльності виконавчих органів Харківської міської ради 5-го скликання в 2008 р. переважно у культурній сфері. В першу чергу йшлося про реалізацію нових проектів у рамках «Міської програми розвитку культури та оновлення культурної спадщини м. Харкова», а саме: підготовка та виконання музичних казок для учнів загальноосвітніх шкіл, показ художніх фільмів для школярів про Велику Вітчизняну війну (так в оригіналі тексту – *О.М.*), придбання книг для масових бібліотек міста та музичних інструментів для шкіл естетичного виховання та деякі інші [3].

Підтвердженням того, що для тодішнього харківського міського голови така характеристика стосується саме культурної сфери, є ще одна публікація. Так, вітаючи головного режисера, директора Харківського державного академічного російського драматичного театру ім. О. С. Пушкіна О. Барсегяна з ювілеєм – 80-річчям, міський голова у вітальній телеграмі зазначив, що вистави пушкінців – завжди знакова подія в культурному житті Харкова [4]. В цьому випадку визначення виступає аналогом такої характеристики, як «помітне явище», «визначна подія».

В інших областях України ще одна подія у сфері культури була визначена як знакова головою Коропської районної ради (Чернігівщина) В. Куніциним. Саме таким чином він охарактеризував комплекс зробленого в рамках

святкування 100-річчя Мезенської стоянки: передачу її у власність держави, ремонт музею, відкриття філії, спорудження саркофага над кістками мамонта тощо [5]. У цьому разі йшлося про комплекс зробленого, вирішення важливого завдання, що мало загальноукраїнське значення.

Опосередковано теми статті стосується і наступний матеріал, який також має відношення до Чернігівщини. Саме таким чином – як знакова подія – у матеріалі, присвяченому 170-річчю місцевої «Деснянської правди», був охарактеризований вихід першого номера газети «Черниговские губернские ведомости» 8 січня 1838 р. [6].

2009.

На 2009 рік припадає зменшення кількості знакових подій у культурній сфері. Їх всього кілька. Так, на Сумщині подією такої ваги став початок роботи мистецького центру «Собор». Йшлося про відкриття капітально відремонтованого та оновленого мистецького центру після кількарічної перерви, що припало на ювілейну дату – 70-річчя заснування області [7].

На Хмельниччині сталося дві знакові події. Перша з них – відкриття меморіальної кімнати поета-сатирика Микити Годованця у міській картинній галереї з ініціативи колективу музею-заповідника, обласної організації Національної спілки письменників України та за підтримки міського голови А. Нестерука [8]. Наступна – проведення конкурсу на кращий ескіз пам'ятника князям Коріатовичам. Інформація про цей конкурс була подана у газеті «Голос України», і саме у ній зазначалося, що цей конкурс став знаковою подією у житті міста та стосунках України та Литви [9].

Останній знайдений матеріал, що стосується знакових подій у культурному житті регіональної України – проведення театрального фестивалю «Мельпомена Таврії» (Херсонська обл.). Авторство у визначенні належить О. Сандіку, заступнику голови Херсонської регіональної організації НПУ, голові правління ВАТ «ПБФ «Херсонбуд». Саме остання організація кілька років поспіль виступала генеральним спонсором цього міжнародного театрального дійства [10]. У публікації вказувалося, що цей театральний фестиваль – знакова подія у культурному житті не лише Херсонщини, а й усієї України.

2011.

2011 р. в Україні у культурній сфері життєдіяльності соціуму сталося 11 подій, які вдалося віднайти в інформаційному просторі з характеристикою їх як знакових. З події мають безпосереднє відношення до класичної музики, що також є особливістю 2011 року. Варто виділити і той факт, що «географія» областей розширилася – знакові події «почали відбуватися» і в інших регіонах України. До присутніх раніше Харківської, Сумської, Івано-Франківської, Херсонської, Хмельницької, Чернігівської 2011 року додалися Львівська, Тернопільська, Закарпатська та Вінницька області, а також столиця нашої держави. Одна подія відбулася за її межами – у Польщі.

«Традиційно» у переліку областей присутня Харківщина. На офіційному сайті Харківської міської ради, міського голови та виконавчого комітету саме таким чином був охарактеризований перший концерт класичної музики, що відбувся на виробничому майданчику промислового підприємства. Йшлося про виступ Академічного симфонічного оркестру Харківської обласної філармонії у паротурбінному цеху ВАТ «Турбоатом» [11]. У цьому випадку саме унікальність події – те, що такий захід відбувся вперше – стала підставою для такої її характеристики.

Ця ж практика спрацювала і в наступних двох випадках. Аналогічним чином була визначена подія, яка у майбутньому також мала відбутися вперше. Зокрема, йшлося про київську прем'єру музики до балету Ігоря Стравінського «Аполлон Мусагет». Інформація про подарунок меломанам від «Київських солістів» разом із диригентом Володимиром Сіренком була опублікована в газеті «День» [12].

Останньою музичною знаковою подією першого кварталу 2011 р. в нашій країні став перший в Україні концерт у виконанні Академічного камерного оркестру «Віртуози Львова» виключно на інструментах, створених майстром М. Пуцентелою і його родиною [13]. Інформація про цю подію з'явилася на сайті «jeunews.com.ua». Визначення події як знакової належало голові Львівської ОДА М. Цимбалюку.

Знаковою подією для Тернопільської області стало відкриття української книгарні «Золота пектораль» у м. Чортків [14]. У цьому випадку підставою для такого визначення став

факт, що українська книгарня була відкрита у невеличкому містечку. Якщо врахувати, що йдеться про Тернопільську область, то вказана ситуація до певної міри може трактуватися як промовистий приклад загального стану справ із українським книгодрукуванням та розповсюдженням україномовної літератури загалом в Україні, адже має у пергу чергу символічне значення.

Перегукується із вищенаведеною новиною і наступна, а саме – інформація про вихід збірки В. Лесича «Вибрані поезії» в ужгородському видавництві «Гражда» [15]. На думку місцевих журналістів, ця подія стала для області знаковою.

На сайті «bukvoid.com.ua» знаковою подією було названо видання двох книжок сучасної української прози для незрячих дітей, написаних шрифтом Брайля. Йдеться про книжки «Прибулець з країни Нямликів» Лесі Воронининої та книжку «Ірен Роздобудько про Блеза Паскаля, Вольфа Моцарта, Ганса Андерсена, Катрусю Білокур та Чарлі Чапліна» із серії «Життя видатних дітей» [16]. У відповідній статті зазначалося наступне: «На жаль, у нашій країні видання двох книжок для сліпих стає знаковою подією на тлі загального ігнорування людей, яким природа не дала можливості побачити красу світу на власні очі».

Знаковою подією для двох країн – України та Польщі – стало відкриття пам'ятної дошки Тарасу Шевченку у польському місті Ольштин [17]. Визначення події належало першому заступнику міського голови Луцька С. Кравчуку, який очолив офіційну делегацію з Луцька на святковому заході з цієї нагоди: «Відкриття меморіальної дошки – це «знакова подія не лише для української громади Ольштина, а й для всього воєводства. Тому що на цьому місці, на вулиці Шевченка, українці зможуть час від часу збиратися, щоб віддати шану Тарасові Шевченку та тій землі, на якій вони народилися»».

З ім'ям визначного поета пов'язана ще одна подія. Йдеться про традиційний Шевченківський вечір «Ми діти твої, Україно», який четвертий рік поспіль організовував Київський університет культури і мистецтв. Авторство характеристики належало ректору Університету М. Поплавському. На його думку, «щоразу цей захід стає знаковою культурною

подією в Україні, «символічним патріотичним днем, сповненим громадянської єдності» [18].

Опосередковано теми статті торкається публікація про нове видання книги «Крути. Січень 1918 року». Презентація цього другого, доповненого видання відбулася у Чернігівському літературно-меморіальному музеї-заповіднику М. Коцюбинського. Презентував видання директор видавничого центру «Просвіта» В. Клічак. На його думку, вихід цієї книги два роки тому став знаковою подією в Україні [19].

Знаковою подією січня 2011 р., на думку В. Тимошенка, автора відповідної публікації, стала «провокація проти Марії Матіос» [20]. Така характеристика, виходячи з тексту статті, використовується як синонім до визначення «літературний скандал». Автор пояснював свою точку зору таким чином: «В Україні, від часів Василя Стуса, В'ячеслава Чорновола, Сергія Набоки, а в Росії після Олександра Солженіцина, Василя Аксьонова, Сергія Довлатова, Володимира Висоцького не було прецедентів, коли влада переслідувала письменника з політичних мотивів або втручалася в їх творчість». Автор вважає, що «художник і влада, «чотириокий інтелігент» і груба сила суддівських і міліційних чобіт – ось тема, яка повинна сьогодні стати надактуальною для дискусій, полеміки українського політичного класу» [20].

Останньою у переліку знайдених матеріалів була інформація про проведення студентського чемпіонату команд КВК на кубок «Вінницьких перців» [21]. Для Вінницької області проведення цього заходу стало знаковою подією.

Церковно-духовне життя 2009.

В усьому масиві літератури, зібраної за перші два місяці 2009 р., публікації за 2008 р., у яких зустрічалося визначення «знакова подія» щодо церковно-духовної сфери життя українського соціуму, не вдалося знайти. Тому аналіз цієї сфери життєдіяльності подається з 2009 р. Утім, перша подія 2009 р., яка виявилася в наявності, датована січнем і тому фактично може належати минулому року. Тим паче, що йдеться про великий комплекс зробленого. Це стаття про будівництво архітектурно-мистецького комплексу – статуї Богородиці, альтанки-каплиці

та облаштування і освячення біля них джерела (Хмельницька обл.). На думку місцевих журналістів, це знакова подія для Славути і духовного життя парафіян [22].

2010.

У публікаціях 2011 року була знайдена також стаття про знакові події року, що минув – 2010. Стосувалася вона Вінницької області і надрукована на сайті незалежного регіонального інформаційного порталу «бершадь.ua».

На думку М. Носика, ієрея, настоятеля Свято-Успенського храму села Чернятки та храму Різдва Пресвятої Богородиці у Хмарівці, найважливішим у церковному житті 2010 р. була знакова подія – приїзд у їхній регіон Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України, Предстоятеля Української Православної Церкви Володимира [23].

2011.

2011 рік характеризується суттєвим збільшенням публікацій на церковно-духовну тематику, у яких присутнє визначення «знакова подія». Так, протягом першого кварталу минулого року в областях України сталося 8 подій, які набули статусу знакових.

Першою з них є закладення першого каменя Соборної мечеті Джума Джамі (АРК, м. Сімферополь) [24]. У повідомленні вказується, що це знакова для українських мусульман подія, якої вони добивалися з 2004 р. У церемонії закладення першого каменя мечеті взяли участь лідер кримськотатарського меджлісу Мустафа Джемілев, кримський прем'єр В. Джарти і митрополит Сімферопольський і Кримський Лазар (УПЦ МП).

Найбільш «знаковим» був перший квартал року для Української греко-католицької церкви – за перші три місяці відбулося 5 знакових подій.

Перша з них – зречення престолу Любомиром (Гузаром) і передача управління церквою наступнику у розпал «бойових дій». Саме таким чином в інформаційному просторі була охарактеризована ця ситуація «в контексті останніх напружених подій, що відбуваються у стосунках між державою і християнськими конфесіями. Спочатку патріарх Української православної церкви Київського патріархату Філарет заявив про те, що влада має плани щодо ліквідації УПЦ (КП). І буквально тиждень тому директор

Релігійно-інформаційної служби України Тарас Антошевський висловив припущення, що після того, як влада розбереться з Київським патріархатом, наступними у списку стануть греко-католики» [25].

У ще одній публікації на сайті «Католицький оглядач. Інформаційний сайт порталу МСІ» відставка Його Блаженства Архієпископа Києво-Галицького (Патріарха) кардинала Любомира Гузара подавалася як така, що вирізняється своєю історичністю і значимістю для долі церкви в Україні [26].

Друга знакова подія – запалення ялинки із Закарпаття на площі св. Петра у Ватикані. З нагоди церемонії інаугурації ялинки Римську Апостольську Столицю відвідали українська урядова делегація, представники українських Церков, а також більше 500 паломників. Авторство визначення належало греко-католицькому священику з Хуста о. Стефану Січу, який був безпосереднім ініціатором цього дійства та вів з цього приводу кількарічну переписку з канцелярією Ватикану. На його думку, те, «що наша держава цього року поставила головну ялинку християнського світу ... знакова подія для Української греко-католицької церкви» [27].

Наступні 3 були названі у відповідній публікації як «три знакові події стабільності» [28]. Йшлося про пресконференцію Адміністратора Києво-Галицького Верховного Архієпископства Його Високопреосвященства Кир Ігоря Возняка, Архієпископа Львівського, заява єпископа українського підрозділу РПЦ – УПЦ (УПЦ МП) єпископа Сумського і Охтирського Євлогія Гутченка і чергова відмова Львівської міськради УКУ. Перша з них була пов'язана із Виборчим Синодом УГКЦ та інтронізацією нового Глави УГКЦ. На думку автора публікації, а фактично йдеться про офіційну позицію УГКЦ, «така заява високопреосвященного Кир Ігоря Возняка чітко показує ту стабільність правонаступництва і апостольського передання (сукцесії) на Престолі Глави УГКЦ, які мають свою неперервану тяглість з часів Володимирового Хрищення. Адже УГКЦ є єдиною конфесією, яка ту тяглість зберегла неперервною. І з обранням нового Глави УГКЦ ця тяглість буде продовженою».

У другому випадку йшлося про лист єпископа Сумського і Охтирського Євлогія Гутченка (УПЦ МП) до сумського мера Г. Мінаєва. У самій публікації цей лист не наводився, лише давалася характеристика йому як «голосу безнадійного комуністичного минулого».

Третя подія стосувалася ситуації щодо неотримання УКЦ звільнення від орендної плати за землю, чому посприяло ВО «Свобода» [28]. Автор публікації – о. Орест-Дмитро Вільчинський – у своїх висновках ставив питання про «неприятність «Свободи» до правдивого бастиону українства – українського католицизму», висловлюючи побоювання, що «така поведінка «Свободи» загрожує дестабілізувати увесь український загал». Ця стаття була опублікована на сайті «Католицький оглядач. Інформаційний сайт порталу МСІ».

І останньою знаковою подією першого кварталу 2011 р., яка відбулася в церковно-духовному житті українського суспільства, стало здійснення високопреосвященнішим Феодором Божественної літургії на місці будівництва нового Свято-Василівського храму (м. Іршава, Закарпатська обл.) [29]. На освяченні, крім паломників, були присутні голови Іршавської, Свалявської та Воловецької держадміністрацій та інші представники влади, верховний отаман та маршал козацьких військ України Д. Сагайдак. На думку Архієпископа Феодора, це стало знаковою подією не лише православної Іршавщини, але й усїєї Мукачівської єпархії.

Викладений матеріал про використання категорії «знакова подія» щодо явищ, які мали місце у культурному та церковно-духовному житті українського соціуму, свідчить про наступне.

Під категорію подій з культурної сфери життя українців, які ідентифікуються в інформаційному просторі як знакові, потрапляють переважно найрізноманітніші мистецько-культурні події і заходи, що відбуваються в регіональному житті України. Насправді знаковість певної їх частини підлягає сумніву, якщо оцінювати їх у загальноукраїнському масштабі. Натомість, для областей їх значимість є вагомою і незаперечною.

Одна з перманентних підстав для такої ідентифікації – те, що вони відбуваються вперше. Ще однією підставою є унікальність явища – той факт, що певна подія не має аналогів, зокрема, в області та Україні.

Визначення також використовується у тому разі, коли йдеться про підкреслення певних вагомих успіхів, результатів, досягнень.

Спостерігається також наступне. Певна кількість подій була оцінена як знакова представниками місцевої влади. Зокрема, мерами та заступниками мерів обласних та районних адміністрацій, працівниками управлінських апаратів, особливо, якщо йшлося про результативну подію. Підкреслення значимості самої події є підкресленням здобутків місцевої влади.

Разом з тим, спостерігається і певна випадковість у використанні цієї категорії. У таких випадках можна говорити про шаблонність як самого вислову, так і його вживання.

Можна висловити гіпотезу, що збільшення кількості подій, ідентифікованих у медіа-дискурсі як знакові щодо галузі культури, свідчить про те, що категорія «знакової події» набула ролі ефективного інструменту у формуванні інформаційного потоку через певне розставлення підсиленого наголосу. За таких обставин навіть подекуди буденні або релевантні для розвинутих країн події в умовах українських реалій стають знаковими.

Аналіз поданої інформації про використання висловлювання «знакова подія» щодо церковно-духовної сфери буття українського соціуму свідчить про наступне.

Під категорію подій, ідентифікованих таким чином у публікаціях, потрапляють різні за змістом і значимістю події – від заpalення новорічної ялинки із Закарпаття на площі св. Петра у Ватикані до відставки Його Блаженства Архієпископа Києво-Галицького (Патріарха) кардинала Любомира Гузара. Кілька публікацій присвячені початку будівництва нових релігійних закладів – закладенню першого каменя Соборної мечеті Джума Джамі, здійснення літургії на місці будівництва нового Свято-Василівського храму.

Характерною особливістю цих публікацій є той факт, що оцінка подій, зроблена представниками релігійних конфесій – переважно священиками. Журналістські оцінки, а також характеристика подій, що відбуваються у церковно-духовній сфері, – представниками різних гілок місцевої влади або відсутня взагалі, або зведена до мінімуму.

Одвічна готовність сприймати життя через певні знаки як дороговкази характерна для представників різних конфесій і в трансформованому виді перейшла у повсякденне буття. Знаковими стали не лише таємничі видіння, як-то мироточення ікон, видіння образу Матері Божої, Глаз Господень, а й соціально значимі діяння, вчинені релігійною громадою. Отже, категорія знакової події розширила своє розуміння від суто духовного до соціально-релевантного знаку, який є ближчим і зрозумілішим звичайній людині у її повсякденному житті.

Загалом же описання церковного життя мовою знакових подій до певної міри може розглядатися як ознака активності тієї чи іншої конфесії в інформаційному просторі України. Безперечним лідером щодо кількості знакових подій є Українська греко-католицька церква. Відповідно, йдеться про підвищення активності греко-католиків на теренах України.

Певною особливістю знакових подій церковно-духовного життя українців є їхня політизація. Вона відбувається біполярно – як представниками церкви (УПЦ (МП), УГКЦ), так і представниками певних політичних партій (наприклад, ВО «Свобода»).

Спостерігається також і певна випадковість у використуванні цього визначення, коли можна говорити переважно про шаблонність і самого вислову, і його застосування. Принагідно підкреслимо, що надмірне вживання терміна «знакова подія» щодо релігійної сфери може девальвувати сакральну значимість її первинного духовного сенсу, як-то откровення, прозріння, покаєння.

Використання висловлювання «знакова подія» є експресивним мовним ходом, який свідчить про важливість та нагальність інформаційного повідомлення і фактично має однозначний варіант декодування / «прочитання» тексту і його оцінки.

Поза рамками цієї статті лежить питання самої ідентифікації конкретної події як знакової – для аналізу відбиралися лише ті статті, у яких події (незалежно від сфери їхньої належності) уже були охарактеризовані як знакові у засобах масової інформації. Деякі дійсно важливі події церковного життя, які, серед іншого, сприймалися

як значимі / значущі широкими верствами мирян (як-то, візити Патріарха Кирила в Україну), порівнянно з попередніми роками, у першому кварталі 2011 р. не подавалися в інформаційному просторі через використання категорії «знакова подія».

Категорія «знакової події» має внутрішню полярність – від вкрай позитивної до вкрай негативної. Події нейтрального значення в такому полярному континуумі зазвичай не набувають смислу знакових.

-
1. Анушкевичус В. У 2009 році міський голова буде жорсткіший // Західний кур'єр. – 2009. – 1 січня.
 2. Театр у новому статусі // Урядовий кур'єр. – 2009. – 21 січня.
 3. Михайло Добкін звітував перед депутатами // Асоціація міст України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.auc.org.ua. – 25.02.2009.
 4. Почесному громадянину міста Харкова Олександрю Барсегяну – 80! // Офіційний сервер Харківської міської ради. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.city.kharkov.ua. – 10.01.2009.
 5. Де злагода, там і здобутки // Деснянська правда. – 2009. – 1 січня.
 6. «Деснянській правді» 170 // Сільські вісті. – 2009. – 9 січня.
 7. Собор воскрес // Сумщина. – 2009. – 14 січня.
 8. Відкрито меморіальну кімнату Годованця // Подільські вісті. – 2009. – 13 січня.
 9. Коріатовичі знову в Кам'янці // Голос України. – 2009. – 29 січня.
 10. Благодійність – не розваги багатих, а душевна необхідність простих людей [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://narodna.org.ua/news/2009/02/09/6584/>. – Режим доступу на 21.07.2012 – вільний, мова : укр.
 11. У Харкові пройшов концерт класичної музики в заводському цеху [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-harkovi-vpershe-proyshov-kontsert-klasichnoyi-muziki-v-zavodskomu-tsehu-6516.html>. – Режим доступу на 26.07.2012 – вільний, мова : укр.
 12. Уперше в Києві прозвучить «Аполлон Мусагет». Дарунок меломанам готують «Київські солісти» разом із диригентом Володимиром Сіренком [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/302861>. – Режим доступу на 12.07.2012 – вільний, мова : укр.

13. М. Цимбалюк привітав «львівського Страдіварі» М. Пуццетелу та Академічний камерний оркестр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://jeunews.com.ua/news/d0/52713>. – Режим доступу на 15.07.2012 – вільний, мова : укр.

14. На гостину до книгарні українського слова «Золота Пектораль». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zolotapektoral.at.ua/publ/na_gostinu_do_knigarni_ukrajinskogo_slova_zolota_pektoral/1-1-0-17. – Режим доступу на 16.07.2012 – вільний, мова : укр.

15. У видавництві «Гражда» вийшла книга Вадима Лесича «Вибрані поезії». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakarpatty.net.ua/News/78519-U-vydavnytstvi-Grazhda-vyishla-knyha-Vadyma-Lesycha-Vybrani-poezii>. – Режим доступу на 26.07.2012 – вільний, мова : укр.

16. «Грані-Т» презентує видання для незрячих, написані шрифтом Брайля. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bukvoid.com.ua/events/presentation/2011/03/07/201348.html>. – Режим доступу на 11.07.2012 – вільний, мова : укр.

17. У Польщі відкрито пам'ятну дошку Шевченку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kyivpost.ua/world/news/u-polshi-vidkrito-pamyatnu-doshku-shevchenku-16805.html>. – Режим доступу на 26.07.2012 – вільний, мова: укр.

18. Т. Шевченко залишається символом єдності нашого народу – М.Поплавський. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://presscenter.ukrinform.ua/news-98714.html>. – Режим доступу на 26.07.2012 – вільний, мова : укр.

19. У Чернігові презентовано нове видання книги «Крути. Січень 1918 року». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://presscenter.ukrinform.ua/news-95856.html>. – Режим доступу на 21.07.2012 – вільний, мова: укр.

20. Як міліція шукала фалос у книжці Марії Матіос за доносом комуністів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://culture.unian.net/ukr/detail/190555>. – Режим доступу на 12.07.2012 – вільний, мова : укр.

21. Студентський чемпіонат команд КВК у Вінниці. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.myvin.com.ua/ua/news/culture/8491.htm>. – Режим доступу на 14.07.2012 – вільний, мова : укр.

22. Заступнице Богородице, бережи усіх нас // Подільський кур'єр. – 2009. – 8 січня.

23. Чим запам'ятався рік 2010-й, який відійшов у минуле? Чого чекають від 2011-го? Своїми думками діляться. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bershad.ua/news/sypilstvo/dumka/27329.html>. – Режим доступу на 22.05.2012 – вільний, мова : укр.

24. У Сімферополі почали будівництво величезної мечеті за 9 млн доларів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tsn.ua/ukrayina/u-simferopoli-pochali-budivnictvo-velicheznoyi-mecheti-za-9-mln-dolariv.html>. – Режим доступу на 12.05.2012 – вільний, мова : укр.

25. Новий глава греко-католиків: молодий екуменіст чи традиціоналіст. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// life.comments.ua/meaning/2011/02/10/230278/noviy-glava-grekokatolikiv.html](http://life.comments.ua/meaning/2011/02/10/230278/noviy-glava-grekokatolikiv.html). – Режим доступу на 05.05.2012 – вільний, мова : укр.

26. Кілька зауваг стосовно однієї прес-конференції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/kilka-zauvag-stosovno-odniyeyi-pres-konferentsiyi#point>. – Режим доступу на 06.04.2012 – вільний, мова : укр.

27. Закарпатський депутат спілкувався з Папою Римським на німецькій мові. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://goloskarpat.info/zakarpattya/item/6267-zakarpatskiy-deputat-spilkuvavsya-z-papoyu-rimskim-na-nimetskiy-movi>. – Режим доступу на 15.04.2012 – вільний, мова : укр.

28. Три знакові події стабільності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://catholicnews.org.ua/tri-znakovi-podiyi-stabilnosti#point>. – Режим доступу на 09.07.2012 – вільний, мова : укр.

29. В Іршаві освятили фундамент на місці майбутнього православного храму. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// zakarpattya.net.ua/News/80123-V-Irshavi-osviatyly-fundament-na-mistsi-maibutnoho-pravoslavnoho-khramu-FOTO](http://zakarpattya.net.ua/News/80123-V-Irshavi-osviatyly-fundament-na-mistsi-maibutnoho-pravoslavnoho-khramu-FOTO). – Режим доступу на 26.07.2012 – вільний, мова : укр.